

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

کارگاه آنلاین
بررسی مقابله ای متون (مقدماتی)

کارگاه آنلاین
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

گردشگری و توسعه پایدار شهر قزوین با استفاده از مدل SWOT

محدثه صحرایی خانقاه^۱، سیده سروناز میرخسروی^۲

mohadesehsahrai@ut.ac.ir

چکیده

توریسم به عنوان یکی از ارکان گردشگری مورد توجه برنامه ریزان و سیاستگذاران در سطوح مختلف جغرافیایی است. بصورتیکه غالب دست اندرکاران توسعه در جهت عملیاتی نمودن تأثیرات آن در نواحی گردشگری اقدامات فراوانی را انجام داده اند. سرمایه گذاری در صنعت گردشگری دارای اثرات و تبعات، اقتصادی، اجتماعی و حتی کالبدی است از این رو با توجه به اینکه در داخل و پیرامون برخی شهرهای ایران، آثار ارزشمند تاریخی از نیاکانمان به یادگار مانده است. در کنار این آثار جاذبه های طبیعت گردی همراه با جلوه های زیبای زندگی و فعالیت انسانی شامل کشتزارها، باغات، صنایع دستی و ... امکان و فرصت مناسبی برای توسعه شهری پایدار بر پایه گردشگری پدید آورده است. بر پایه وجود ارتباط دو طرفه توسعه پایدار و گردشگری پایدار، برای آن که گردشگری بتواند به توسعه پایدار شهر کمک کند، باید اثرات آن در شهر شناسایی شده و مورد توجه خاص قرار گرفته شود. پژوهش حاضر با هدف شناخت عوامل و زمینه های قدرت، ضعف، فرصت و تهدید موثر بر توسعه پایدار گردشگری شهر و تبیین الگوی مناسب جهت توسعه پایدار گردشگری شهری قزوین با استفاده از دو روش توصیفی و تحلیلی استفاده شده است و داده های مورد نیاز بصورت اسنادی و پیمایشی تهیه گردیده است و در تشخیص و تعیین راهبرد توسعه پایدار شهری از مدل SWOT (قوت، ضعف، فرصت، تهدید) استفاده شده است.

واژگان کلیدی: توسعه پایدار شهری، گردشگری شهری، اثرات گردشگری، قزوین، تحلیل SWOT

^۱ - محدثه صحرایی خانقاه: دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه تهران

^۲ - سیده سروناز میرخسروی دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرری (یادگار امام)

همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

مقدمه

امروزه شهرها یکی از پر بیننده ترین مقاصد گردشگری جهان به شمار می آیند که هر ساله پذیرای میلیون ها نفر گردشگرند. جهانگردی شهری اکنون به فعالیتی مهم بدل گشته است که جریان کارها، اقدامات اجتماعی و تغییرات فضایی فراوانی را به ویژه در کشورهای اروپایی شکل می دهد. (حاجی نژاد و همکاران، ۱۳۸۸، ۹۲) با توجه به این موضوع گردشگری برای بسیاری از مدیران و مسئولان شهری به صورت یک امر اقتصادی با اهمیت درآمده است که مستلزم ارزیابی صحنه رقابت، تعریف و تعیین هدف ها، داوری میان گزینه های گوناگون در زمینه سرمایه گذاری و آمایش و ایجاد ساختار مناسب و تجارتي فرآورده های گردشگری شهری و در نهایت اساسی ترین موضوع که همانا توجه ویژه به این مسئله در طرح های کلان مانند: هادی، تفصیلی و جامع می باشد است (دیناری، ۱۳۸۴، ۱۱). شهرها به عنوان مقاصد گردشگری علاوه بر ارضای بخشی از نیازهای روحی _ روانی شهروندان گرفتار در روزمرگی های کسالت بار حاصل از مدرنیسم، زمینه جذب گردشگر از دیگر مناطق و حوزه های شهری _ روستایی در ابعاد ملی و فراملی بازخوردهای مثبت اقتصادی، اجتماعی _ فرهنگی، کالبدی و زیست محیطی متفاوتی را در بر خواهد داشت. (رسول اف، ۱۳۷۲) این دو بعد منجر به انتخاب متفاوت مقاصد مختلف گردشگران می گردد. این مقاصد شامل مناطق سکونتگاهی و یا غیر سکونتی می باشد. در مناطق غیر مسکونی یا طبیعی در صورت افزایش فعالیت های ناپایدار گردشگری، یکپارچگی این مقاصد دستخوش تغییراتی گشته و ظرفیت پذیرش گردشگری آنها از ابعاد اکولوژیکی کاهش می یابد. (سیف الدینی و همکاران، ۱۳۸۹، ۶۸). امروزه گردشگری بزرگترین و گسترده ترین بخش اقتصادی در دنیا می باشد (Davenport & Davenport, 2006: 15). و در حال تبدیل شدن به یکی از ارکان اقتصاد تجاری جهان است. افزون بر این بسیاری از برنامه ریزان و سیاست گذران توسعه نیز از گردشگری به مثابه رکن اصلی توسعه پایدار و افزایش اشتغال به مثابه افزایش خدمات یاد می کنند (عنا بستانی، ۱۳۸۸: ۲۵). در حال حاضر اکثر کشورهای جهان در رقابتی نزدیک و تنگاتنگ، در پی بهره گیری از توانمندی های کشور خود هستند تا بتوانند سهم بیشتری از درآمد ناشی از صنعت توریسم را به خود اختصاص دهند (رخشانی نسب، حمید رضا؛ ضرابی، اصغر، ۱۳۸۸).

همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

بررسی اثرات گردشگری شهری در توسعه پایدار شهری

گردشگری اصولاً یک فعالیت اقتصادی پایدار می باشد که به عنوان یک صنعت محسوب می شود (Abby & Wall, 2006:162). امروزه گردشگری بیشترین رشد را در بین بخش های مختلف اقتصادی دارد (Hamilton & Etal, 2005: 255). در عین حال نقش مهمی در رشد و توسعه اقتصادی کشورها و به ویژه کشورهای در حال توسعه دارد، صنعت گردشگری که بزرگترین صنعت در جهان امروز است، فرصت های شغلی بسیاری ایجاد می کند (Doeldner & brent Richie, 2003: 86) و از کم هزینه ترین راه های ایجاد اشتغال محسوب می شود، به گونه ای که بسیاری از کشورها این صنعت پویا را منبع اصلی درآمد، اشتغال زایی، رشد بخش خصوصی و توسعه ساختار زیربنایی می دانند (لی، ۱۳۷۸: ۵۴-۵۶). اکنون بخش صنعت گردشگری، به طور مستقیم و غیر مستقیم بیش از ۲۰۰ میلیون فرصت شغلی تمام وقت، نیمه وقت و فصلی به وجود آورده است (محسنی، ۱۳۸۸: ۱۵۳). رشد و توسعه صنعت گردشگری ضمن این که از یک سو به دلیل دستیابی به ارز خارجی و ایجاد درآمد و اشتغال زایی، منبع افزایش درآمد و رونق برای بیشترین عرصه های فعالیت اقتصادی در یک کشور است؛ بلکه از سوی دیگر به دلیل افزایش درآمد در بخش خدمات به افزایش درآمد های مالیاتی و توزیع مجدد ثروت در مناطق را منجر می شود (کهن، ۱۳۸۱: ۲۳). از سوی دیگر، گردشگری با تاثیراتی که بر توسعه نواحی دارد موجب کاهش ناموزونی های منطقه ای و ناحیه ای و در نهایت پیدایش تحول و تنوع اقتصادی می شود (شماعی، ۱۳۸۷: ۹۱) (صیدایی و دهقانی، ۱۳۸۹: ۵۷). بنابر آمار سازمان جهانی گردشگری در سال ۲۰۰۰، تعداد گردشگران در سراسر جهان بالغ بر ۷۰۱ میلیون نفر بوده است. از این جریان گردشگری مبلغی حدود ۴۷۵ میلیون دلار به طور مستقیم وارد چرخه اقتصادی جهان شده است. این ارقام در سال ۲۰۰۸ برای گردشگران به ۹۲۲ میلیون نفر و درآمد حاصل از آن به ۹۴۴ میلیارد دلار رسیده است (فنی و محد نژاد، ۱۳۸۹: ۱۰۶). پیش بینی می شود که با افزایش ۴/۳ درصدی توریستها در هر سال تعداد جهانگردان در سال ۲۰۲۰ به ۱/۶ میلیارد نفر برسد؛ که روزانه ۵ میلیارد دلار درآمد جهانی خواهد داشت (Orams, 1991:1).

علاوه بر آثار اقتصادی، گردشگری به عنوان یک ترویج دهنده حسن نیت بین المللی دارای ابعاد فرهنگی، سیاسی و اجتماعی نیز می باشد. جهانگردی یکی از بهترین راه های دستیابی به تجارب تاریخی و فرهنگی جوامع است. توسعه

همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

این صنعت موجب آگاهی و شناخت متقابل فرهنگی و گسترش ارتباطات می شود و با افزایش درک متقابل سوء تفاهم ها را از بین می برد و موجب صلح و وفاق بین المللی می شود. گردشگری در واقع پلی میان ملت های مختلف برای ارتقاء تفاهم چند جانبه، دوستی، همکاری و تبادل مشارکت به شکل مثبت تر می باشد (بیاتی خطیبی و دیگران، ۱۳۸۹: ۲۸) (غلامی، ۱۳۸۵: ۵۵ و ۵۶). بر این اساس به ویژه در سال های اخیر رشد و توسعه این صنعت به صورت یک برنامه جدی و همه جانبه درآمده است. و بسیاری از دولت ها به صورت جدی، بیشترین امکانات خود را جهت رونق بخشیدن به این صنعت و بهره مندی از عواید سرشار آن به کار گرفته اند (غلامی، ۱۳۸۵: ۵۳).

قلمرو تحقیق

استان قزوین در شمال غربی ایران با مساحتی حدود ۱۵ هزار و ۸۲۱ کیلومتر مربع به طور تقریبی ۱ درصد وسعت کشور را به خود اختصاص داده است. این استان از شمال به استان های گیلان و مازندران، از جنوب به استان مرکزی، از غرب به استان های زنجان و همدان و از شرق به استان تهران محدود می شود.

روش تحقیق

روش تحقیق توصیفی - تحلیلی بوده است، همچنین با استفاده از روش پیمایشی از طریق پرسشنامه اقدام به گردآوری اطلاعات در مورد گردشگری و توسعه پایدار شهر قزوین گردید. سپس با استفاده از مدل SWOT سعی شده تا بهترین راهبردهای توسعه محدودده مورد مطالعه دست یافت.

بررسی و امکان سنجی گردشگری شهر قزوین

به منظور ارائه راهکارها و سیاست های توسعه پایدار شهر قزوین از طریق گسترش گردشگری پایدار در این شهر شناخت عوامل چهارگانه در جهت رفع ضعف ها و تهدیدها و بهبود قوت ها و فرصت ها امری اجتناب ناپذیر تلقی می گردد. بر این مبنا راهکار توسعه این شهر با فهرست نمودن مهمترین نقاط قوت و فرصت ها به منظور بهره گیری از برتری های رقابتی شهر، تبیین مهمترین فرصت های پیش رو به منظور رفع نقاط ضعف درون ناحیه ای پرداخته می شود.

مدل تحلیلی SWOT (تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدها)

جهت تهیه و آماده نبودن معیار سنجش و درجه بندی هر یک از عوامل قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدها برای هر عامل وزن و اهمیت بیانگر میزان اهمیت و تاثیر هر کدام از عوامل یاد شده بر عملکرد پارک ها و فضای سبز در شهر قزوین می باشد که پاسخ دهندگان می بایست یکی از اعداد صفر تا ۱۰ را به هر کدام از عوامل نسبت دهند. عدد صفر بیانگر بی اهمیت و بی تاثیر بودن و عدد ۱۰ بیانگر بالاترین اهمیت و وزن می باشد. رتبه امتیاز وضع موجود در این جداول بیانگر رتبه و وضعیت و شرایط موجود هر عامل می باشد. به عنوان نمونه ممکن است فی نفسه یک عامل از وزن و اهمیت بالایی برخوردار باشد، اما در شرایط موجود، آن عامل در آن

همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

سیستم، از شرایط مطلوبی برخوردار نبوده و از این جهت رتبه و امتیاز پائینی را به خود اختصاص دهد. در این حالت جهت رتبه بندی و امتیاز دهی، پاسخ دهندگان می بایست یکی از اعداد ۱ تا ۴ را به وضع موجود هر عامل اختصاص دهند. در این حالت عدد ۱ بیانگر کمترین رتبه یا ضعف اساسی، عدد ۲ بیانگر رتبه کم یا ضعف کم، عدد ۳ بیانگر رتبه مناسب یا رتبه خوب و عدد ۴ بیانگر بالاترین رتبه یا قوت بسیار بالای آن عامل می باشد.

جدول شماره (۱): ماتریس بررسی عوامل داخلی

ردیف	نقاط قوت	ضریب اهمیت	وزن نرمال	رتبه	نمره نهایی
۱	مستعد بودن و آماده بودن منطقه جهت سرمایه گذاری و برنامه ریزی گردشگری در جهت استفاده از منابع طبیعی و انسانی و معرفی آن به عنوان قطب مهم گردشگری	۹	۰,۰۳	۴	۰,۱۲۸
۲	وجود میوه های سردسیری و محصولات کشاورزی و بازار مناسب برای فروش این محصولات کشاورزی به گردشگران	۹	۰,۰۳	۳	۰,۰۹۶
۳	وجود وضعیت بالای آگاهی و سواد در بین مردم شهر و حس همکاری و مشارکت در بین مردم شهر	۸	۰,۰۳	۲	۰,۰۵۷
۴	وجود اداب و رسوم فرهنگ محلی و سنتی و نیز مکان های تاریخی و دیدنی که بعضا از گذشته بجای مانده اند	۹	۰,۰۳	۴	۰,۱۲۸
۵	وجود چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد به همراه فضای سبز و باغات در شهر	۸	۰,۰۳	۳	۰,۰۸۵
۶	مجاورت و نزدیکی به مراکز جمعیتی و مراکز شهری از جمله شهر آبیگ، بویینزهره، تاکستان و الوند	۷	۰,۰۲	۲	۰,۰۵
۷	وجود ارتفاعات جهت انجام ورزشهایی از قبیل کوهنوردی و راهپیمایی	۹	۰,۰۳	۳	۰,۰۹۶
۸	سهولت دسترسی به جاده کشور	۷	۰,۰۲	۳	۰,۰۷۴
۹	تنوع حیات جانوری و پوشش گیاهی شهر و جاذبه های گردشگری شهری در شهر قزوین	۷	۰,۰۲	۲	۰,۰۵
۱۰	داشتن محیط آرام و بدون سر و صدا در شهر جهت استراحت و تمدد اعصاب و تفریح	۸	۰,۰۳	۴	۰,۱۱۳
۱۱	جاذبه های ورزشی و تفریحی شهر قزوین	۸	۰,۰۳	۲	۰,۰۵۷
۱۲	وجود خانه های قدیمی و آثار تاریخی متعدد و دارای نقاط مستعد گردشگری در داخل شهر	۹	۰,۰۳	۴	۰,۱۲۸
۱۳	وجود حداقل تسهیلات زیربنایی در اطراف بناهای تاریخی شهر (آب، برق، گاز، تلفن)	۹	۰,۰۳	۱	۰,۰۳۲
۱۴	قدمت بناهای تاریخی شهر و ارزش معماری بناها	۹	۰,۰۳	۴	۰,۱۲۸

همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

۰,۰۶۴	۲	۰,۰۳	۹	اعتقاد مسئولین به اشتغال زایی به وسیله گسترش گردشگری پایدار به عنوان یکی از مهمترین سازوکارهای مناسب در جهت توسعه پایدار شهر قزوین	۱۵
				نقاط ضعف	
۰,۰۹۶	۳	۰,۰۳	۹	عدم تمایل ساکنین شهر در جهت سرمایه گذاری در بخش گردشگری به دلایل مختلف از جمله افزایش سوداگری زمین و خرید و فروش اراضی، عدم آشنایی به صنعت گردشگری	۱۶
۰,۰۸۵	۳	۰,۰۳	۸	عدم وجود برنامه ریزی و سرمایه گذاری های دولتی در شهر قزوین	۱۷
۰,۰۹۶	۳	۰,۰۳	۹	نبود ارتباط فیزیکی، اجتماعی و فرهنگی مناسب بین آثار با ارزش گردشگری	۱۸
۰,۱۲۸	۴	۰,۰۳	۹	نامناسب بودن و عدم کفایت تسهیلات بهداشتی و خدماتی	۱۹
۰,۰۹۶	۳	۰,۰۳	۹	نبود تسهیلات و امکانات رفاهی کافی در شهر قزوین	۲۰
۰,۰۹۶	۳	۰,۰۳	۹	عدم وجود نیروهای متخصص و آموزش دیده در شهر قزوین	۲۱
۰,۰۸۵	۳	۰,۰۳	۸	عدم وجود راهنما و کارکنان آموزش دیده در شهر	۲۲
۰,۰۸۵	۳	۰,۰۳	۸	نبود محافظ و نگهبان جهت جلوگیری از تخریب آثار با ارزش گردشگری	۲۳
۰,۰۸۵	۳	۰,۰۳	۸	نبود تابلوهای راهنما در داخل محوطه آثار و فقدان نورپردازی داخل آنها	۲۴
۰,۰۵	۲	۰,۰۲	۷	توزیع نامناسب گردشگران در فصول مختلف سال (تراکم کم در زمستان)	۲۵
۰,۰۴۳	۲	۰,۰۲	۶	عدم آگاهی مردم شهر در نقش آثار جهت توانمندسازی اقتصادی شهر قزوین	۲۶
۰,۱۱۳	۴	۰,۰۳	۸	کمبود یا نبود مشارکت محلی در رسیدگی به وضعیت آثار و سعی در رشد و توسعه گردشگری شهر	۲۷
۰,۰۹۶	۳	۰,۰۳	۹	نامناسب بودن زیرساختهای محیطی و کالبدی (همانند جاده ها و فاضلاب)	۲۸
۰,۰۷۴	۳	۰,۰۲	۷	نامناسب بودن تاسیسات و تجهیزات تفریحی و ورزشی	۲۹
۰,۰۸۵	۳	۰,۰۳	۸	نبود معابر مناسب در رسیدن به آثار (کوچه های قدیمی)	۳۰
۰,۰۵	۲	۰,۰۲	۷	منظر و چشم انداز نامناسب پیرامون آثار	۳۱
۰,۰۶۴	۲	۰,۰۳	۹	نبود تابلوهای راهنما جهت جذب مسافران گذری	۳۲
۰,۱۴۲	۴	۰,۰۴	۱۰	وجود کاربری های ناسازگار در اطراف آثار	۳۳
۰,۱۲۸	۴	۰,۰۳	۹	عدم آشنایی ساکنین شهر قزوین و عدم آموزش آنها در نحوه برخورد با گردشگران	۳۴
۲,۹۷۹	-	-	۲۸۲	جمع	-

[ماخذ: مطالعات نگارندگان]

جدول شماره (۲): ماتریس بررسی عوامل خارجی

ردیف	فرصت ها	ضریب اهمیت	وزن نرمال	رتبه	نمره نهایی
۱	وجود گرایش نسبت به توسعه گردشگری شهر توسط بخش دولتی خصوصی	۱۰	۰,۴۸	۲	۰,۰۹۷

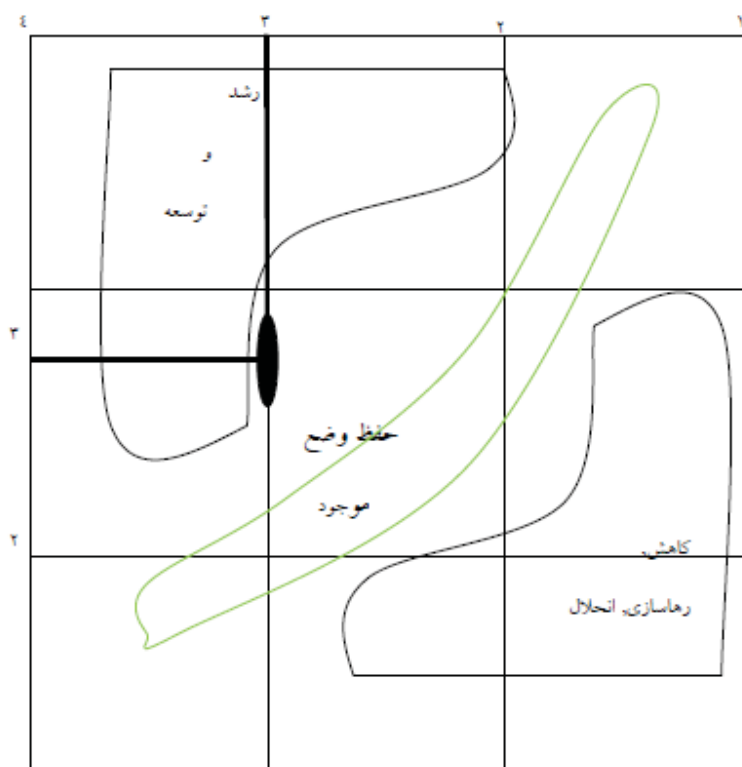
همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

۰,۰۹۷	۲	۰,۰۴۸	۱۰	افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه گذاری در این مناطق	۲
۰,۱۳۱	۳	۰,۰۴۳	۹	افزایش انگیزه بیشتر برای مسافرت و تفریح در بین مردم شهری و مردم حومه	۳
۰,۱۱۷	۳	۰,۰۳۹	۸	قرارگیری در مسیر ارتباطی چند شهر مهم با جاذبه های گردشگری	۴
۰,۰۶۸	۲	۰,۰۳۴	۷	امکان جذب مسافران نوروزی و تابستانی در هنگام عبور از جاده	۵
۰,۰۳۹	۱	۰,۰۳۹	۸	امکان اطلاع رسانی توسط نهادهای دولتی	۶
۰,۰۸۷	۳	۰,۰۲۹	۶	امکان عدم ارائه خدمات و تسهیلات مطلوب به گردشگران در منطق تفریحی رقیب همانند (تاکستان و ...) به علت تراکم بالا در مقایسه با این منطقه در آینده	۷
۰,۰۷۸	۲	۰,۰۳۹	۸	وجود راههای ارتباطی مناسب و سهولت دسترسی به شهر قزوین	۸
۰,۰۶۸	۲	۰,۰۳۴	۷	افزایش توجه و حمایت مسئولان کشور از توسعه پایدار گردشگری شهری با رویکرد اشتغال زایی و کسب درآمد	۹
۰,۰۴۸	۲	۰,۰۲۴	۵	وجود نهادها و سازمانهای مختلف دولتی و غیر دولتی جهت حمایت و ارائه تسهیلات و خدمات مختلف به شهر قزوین	۱۰
۰,۰۵۸	۲	۰,۰۲۹	۶	وجود نیروهای متخصص و با تجربه تر مجاورت با این مناطق	۱۱
				تهدیدها	
۰,۱۳۱	۳	۰,۰۴۳	۹	عدم توجه کافی به وضعیت اقتصادی شهر قزوین	۱۲
۰,۱۷۵	۴	۰,۰۴۳	۹	افزایش قیمت زمین و بورس بازی زمین و بالطبع افزایش بار مالی جهت ایجاد تجهیزات و تسهیلات گردشگری و مقرون به صرفه نبودن آنها	۱۳
۰,۱۳۱	۳	۰,۰۴۳	۹	عدم تخصیص بودجه لازم جهت ساماندهی بناهای تاریخی و محیط اطراف آنها	۱۴
۰,۱۱۷	۳	۰,۰۳۹	۸	نبود آموزش کافی توسط دولت جهت آگاهی رسانی به ساکنین محلی و هدایت آنها برای اقدام جهت رشد و توسعه گردشگری	۱۵
۰,۱۳۶	۴	۰,۰۳۴	۷	افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی رقیب همانند شهر تاکستان و غیره در مقایسه با این منطقه در آینده	۱۶
۰,۱۳۱	۳	۰,۰۴۳	۹	افزایش تمایل و انگیزه گردشگران به مسافرت به سایر مناطق تفریحی نزدیک و رقیب (همانند تاکستان و ...)	۱۷
۰,۰۴۸	۲	۰,۰۲۴	۵	تراکم بیش از حد جمعیت و شلوغ شدن این شهر در مقایسه با شهر رقیب در آینده	۱۸
۰,۱۷۵	۴	۰,۰۴۳	۹	عدم توجه به مرمت و بازسازی بناهای تاریخی توسط مسئولین	۱۹
۰,۰۶۸	۲	۰,۰۳۴	۷	ازدیاد تخلفات اجتماعی با ورود گردشگران در این منطقه نسبت به قبل	۲۰
۰,۱۳۱	۳	۰,۰۴۳	۹	از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی (همانندی: زبان، آداب و رسوم محلی و نوع پوشاک، معماری، مسکن و ...) با افزایش گردشگران	۲۱
۰,۰۱۷	۴	۰,۰۴۳	۹	بی توجهی گردشگران در آسیب نرساندن به بناهای تاریخی	۲۲
۰,۱۷۵	۴	۰,۰۴۳	۹	وجود آثار تاریخی فراوان در شهرهای اطراف منطقه مورد مطالعه و نادیده انگاشته شدن آثار باارزش شهر	۲۳

همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

۰,۰۶۸	۲	۰,۰۳۴	۷	از بین رفتن درختان و پوشش گیاهی و آثار تخریبی آن همانند افزایش سیل تخریب زمین های کشاورزی و مزارع در قسمتهای اطراف و شهر	۲۴
۰,۱۱۷	۳	۰,۰۳۹	۸	ایجاد آلودگی های زیست محیطی توسط گردشگران	۲۵
۰,۱۰۲	۳	۰,۰۳۴	۷	عدم ارائه مجوز و تسهیلات از سوی دولت جهت گسترش و توسعه خدمات، تجهیزات و تاسیسات گردشگری در این شهر	۲۶
۲,۷۸	-	-	۲۰۵	جمع	

[ماخذ: مطالعات نگارندگان]

نمودار شماره (۱): راهبردهای بهبود بخشی گردشگری پایدار شهر قزوین با تکیه بر عوامل داخلی و خارجی

با عنایت به بررسی های انجام شده در مورد نقاط قوت، ضعف داخلی و فرصت ها و تهدیدهای خارجی می توان گفت که برنامه ریزی بوسیله تحلیل SWOT می تواند روش مناسبی برای توسعه پایدار گردشگری و در نتیجه توسعه شهری باشد.

همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

تجزیه و تحلیل SWOT در جهت توسعه پایدار گردشگری در شهر قزوین

تحلیل SWOT به منظور شناسایی و بررسی عوامل موثر درونی (نقاط ضعف و نقاط قوت) و عوامل تاثیرگذار بیرونی ناحیه (فرصتها و تهدیدات) بر گردشگری پایدار در شهر قزوین بکار برده می شود در حقیقت از این روش بعنوان ابزاری جهت شناسایی مسائل و ارائه راهبردها و استراتژی های مناسب استفاده می گردد.

استراتژیهای رقابتی/تهاجمی (SO) - راهبردهای اصلی

* بهره گیری هدفمند از افزایش مسافرت در بین طبقه شهرنشین و نیز نزدیکی با مراکز شهری پرجمعیت در جهت بهره برداری از جاذبه ها و فرآورده های توریستس به منظور ایجاد اشتغال و درآمد برای ساکنین شهر قزوین.
* شناسایی و بهره گیری از جاذبه ها، فرآورده ها و دیگر مزیت های نسبی گردشگری این شهر جهت رقابت با سایر مناطق تفریحی رقیب.

* اعمال هماهنگی در بین ادارات و نهادها و بخش های مختلف مرتبط، بمنظور یکپارچه سازی عملکردهای گردشگری پایدار شهری بوسیله برگزاری نشست ها و بکارگیری تدابیر مدیریتی هماهنگ کننده با حضور سازمانهای دولتی، غیردولتی، مردم و کارآفرینان.

* زمینه سازی و بهره برداری از حمایت های بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در صنعت گردشگری در شهر قزوین از طریق شفاف سازی سیاست های دولتی و برنامه های محلی، نحوه اخذ مالیات و پرداخت یارانه و تسهیلات بانکی و...

* تمرکز عمده فعالیت های گردشگری بر بهره برداری از منابع و جاذبه های موجود و بلااستفاده گردشگری همانند چشم اندازها، ارتفاعات و رودخانه ها و فضای سبز و ... به منظور کسب درآمد و ایجاد اشتغال و توسعه پایدار شهر.

استراتژی های تنوع (ST)

* تنوع بخشی به امکانات، فعالیت ها و خدمات گردشگری به منظور جلب رضایت گردشگران و پیامد آن افزایش تعداد گردشگران در شهر قزوین و همچنین بکارگیری طبقات مختلف مردم شهر در فعالیت های متنوع و مختلف.
* تنوع بخشی و توسعه برنامه های تبلیغاتی برای معرفی جاذبه های طبیعی و انسانی، خصوصیات بارز فرهنگی، معماری و آداب و رسوم شهری این شهر و شرکت در جشنواره ها، نمایشگاهها و سمینارها بطور فعالانه.

* توسعه و تجهیز مسیرهای گردشگری شهر قزوین و ایجاد و نصب علائم در این مکان ها و تدوین دفترچه راهنما برای گردشگران و آموزش آنها.

استراتژی های بازنگری (WO)

* ضمن بازنگری به نوع و نحوه برنامه ریزی و حمایت دولتی از شهر گردشگری بهره گیری منطقی از نهادهای، قوانین و مقررات حمایتی در جهت توسعه و تجهیز زیرساختها، مختلف گردشگری در شهر قزوین مورد مطالعه صورت گیرد.

* بازنگری به نحوه توزیع امکانات، خدمات و تسهیلات گردشگری و الویت دهی تخصیص مجدد این نوع امکانات به شهر قزوین با قابلیت بالا و متوسط جذب گردشگر.

همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

*بازنگری به قوانین و مقررات اراضی شهری و شهر قزوین و مکانهای گردشگری این محدوده به منظور بهره برداری و استفاده از قسمتهای مختلف آن برای عموم و همچنین جلوگیری از بورس بازی زمین.
*ضمن بازنگری به نوع و نحوه بهره گیری از مشارکت های مردمی در توسعه و تهیه و اجرای طرحها و تجهیز مناطق شهری مورد مطالعه به لحاظ امکانات و خدمات گردشگری لازم است تا از طرف نیروهای متخصص و نهادهای مختلف در جهت احیا و توسعه این مناطق اقدامات جدی صورت گیرد.

استراتژی های تدافعی (WT)

*برگزاری سمینارها و نشستهای توسعه سرمایه گذاری در صنعت گردشگری شهری توسط سازمان میراث فرهنگی قزوین با سایر دستگاهها و مسولان مرتبط و کارآفرینان، دعوت از سرمایه گذاران مقیم ایران و ایرانیان صاحب سرمایه خارج از ایران و ایجاد تسهیلات و امتیازات ویژه سرمایه گذاری در زمینه احداث هتل ها، مجتمع های اقامتی، تاسیسات تفریحی، ایجاد زمین های ورزشی و موسسات آموزشی و علمی در شهر قزوین.
*آموزش و اطلاع رسانی به مردم در نحوه برخورد با گردشگر و گردشگری در شهر مورد مطالعه، به منظور جلوگیری از تعارض بین گردشگران و مردم، می باید به گردشگران در زمینه فرهنگ و آداب و رسوم مکانهای خاص و سایر موارد آموزش داده شود.

*زمینه سازی و تشویق مردم به مشارکت در جهت توسعه زیرساختها، و تسهیلات مختلف گردشگری و کسب درآمد از این طریق و همچنین استفاده از مشارکت بخش خصوصی در زمینه هایی که مردم نمی توانند مشارکت و یا سرمایه گذاری نمایند.

نتیجه گیری و پیشنهادات

نتیجه پژوهش حاضر نشان می دهد به دلیل وجود جاذبه های گردشگری و ارزش های فرهنگی در شهر، قزوین می تواند سالیانه پذیرای جمع کثیری از گردشگران داخلی و خارجی باشد. از طرفی در محدوده شهر آثار منحصر به فردی وجود دارد که امکان توسعه پایدار تحت تاثیر جاذبه های گردشگری شهر را دارد. به عبارتی چنانچه زیرساختهای لازم برای استفاده از این جاذبه فراهم آید امکان اشتغال و کسب درآمد برای ساکنین شهر فراهم می آید. از طرفی با توجه به ارقام حاصل ارزیابی به روش SWOT نشان می دهد رشد و توسعه جوانب مختلف گردشگری شهر قزوین با استفاده از نقاط قوت داخلی برای بهره برداری از فرصتهای خارجی می باشد.
استفاده از منابع انسانی، طبیعی و اقتصادی شهر و تقویت ارتباط فیزیکی بین شهر قزوین و شهرهای پیرامون و همچنین اطلاع رسانی بیشتر نسبت به معرفی جاذبه های شهر در نهایت منظرسازی محیط مهمترین راهبردهای توسعه پایدار شهر قزوین می باشد. از این رو می توان پیشنهادهایی به شرح ذیل ارائه داد:

- ۱- شناسایی جاذبه ها و فرآورده های مختلف گردشگری شهری در مناطق مختلف و بهره گیری بهینه و هدفمند از آنها در جهت ایجاد اشتغال و افزایش درآمد شهرنشینان.
- ۲- ایجاد اقامتگاهها و میهمانخانه های ارزان قیمت و خانه های اجاره ای جهت اقامت گردشگران.

همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

- ۳- توسعه برنامه های تبلیغاتی برای معرفی جاذبه های طبیعی و انسانی، خصوصیات بارز فرهنگی، معماری و آداب و رسوم شهری هر منطقه با توجه به ویژگی های اجتماعی و فرهنگی و محیطی آن منطقه و شرکت در جشنواره ها، نمایشگاه ها و سمینارها به طور فعالانه.
- ۴- توسعه و تجهیز مسیرهای گردشگری شهر قزوین و ایجاد و نصب علائم، قوانین و مقررات در این مکانها و تدوین دفترچه راهنما برای گردشگران و آموزش آنها.
- ۵- واگذاری امور اداره مراکز تفریحی و اقامتی به مردم محلی جهت مشارکت و ایجاد درآمد و اشتغال برای آنها.
- ۶- ایجاد بازارهای روزانه و هفتگی صنایع دستی شهری و سایر تولیدات سنتی شهر کشاورزی و همچنین غرفه های کالای فرهنگی در روزها و فصل ورود گردشگران.
- ۷- تعیین میزان مسئولیت و نقش بنگاههای اقتصادی در گردشگری شهری.

همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

منابع

- بیاتی خطیبی، مریم؛ شهابی، همین؛ قادری زاده، هانا (۱۳۸۹) ژئوتوریسم رویکردی نو در بهره گیری از جاذبه های ژئومورفولوژیکی، مطالعه موردی غار کرفتو در استان کردستان؛ فصلنامه فضای جغرافیایی؛ سال دهم، شماره ۲۹، صص ۲۷-۵۰.
- حاجی نژاد، علی، پورطاهری، مهدی، احمدی، علی، تاثیرات گردشگری تجاری بر توسعه کالبدی فضایی مناطق شهری مطالعه موردی: شهر بانه، (۱۳۸۸)، پژوهش های جغرافیای انسانی، شماره ۷۰.
- دیناری، احمد، (۱۳۸۴)، گردشگری شهری در ایران و جهان، مشهد، انتشارات واژگان خرد.
- رخشانی نسب، حمید رضا؛ ضرابی، اصغر (۱۳۸۸) چالش ها و فرصت های توسعه اکوتوریسم در ایران؛ مجله فضای جغرافیایی، سال نهم، شماره ۲۸، صص ۴۱-۵۵.
- رسول اف، جلال، درباره مدیریت توسعه پایدار کشاورزی، (۱۳۷۲)، فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، سال اول، شماره ۴.
- سیف الدینی، فرانک، شعبانی فرد، محمد، حسینی، علی، رشیدی، مصطفی، سنجش کیفیت و ظرفیت گردشگری شهری بر اساس الگوی رفتاری گردشگران و جامعه میزبان مطالعه موردی: شهر اصفهان، ۱۳۸۹، پژوهش های جغرافیای انسانی، شماره ۷۱.
- شهبایان، پویان، بررسی نقش و اثرات گردشگری شهری در توسعه پایدار شهر با تاکید بر ادراک ساکنان، (۱۳۹۰)، مجله آرمان شهر، جلد ۷.
- شماعی، علی (۱۳۸۷) نقش جهانگردی در فرایند همگرایی و توسعه فرهنگی کشورهای اسلامی؛ فصلنامه تحقیقات فرهنگی، شماره ۱، صص ۸۱-۱۰۶.
- صیدایی، اسکندر؛ دهقانی، امین (۱۳۸۹) گردشگری در طبیعت روستایی؛ فصلنامه رشد آموزش جغرافیا؛ دوره ۲۵، شماره ۱، صص ۵۳-۵۷.
- عنا بستانی، علی اکبر (۱۳۸۸) بررسی آثار کالبدی خانه های دوم بر توسعه سکونتگاه های روستایی، مطالعه موردی: روستا های ییلاقی شهر مشهد؛ فصلنامه روستا و توسعه؛ سال ۱۲، شماره ۴، صص ۱۴۹-۱۶۶.
- غلامی، غلامحسین (۱۳۸۵) جهانگردی، ایجاد اشتغال و افزایش سرشار درآمد ملی؛ فصلنامه جمعیت، شماره ۵۸، صص ۵۱-۶۰.

همایش ملی و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)

- کهن، گوئل (۱۳۸۱) صنعت توریسم و توسعه پایدار نمادی از مدیریت پویا، مجله محیط شناسی شهری شماره ۲۱ و ۲۲.
- فنی، زهره؛ محمد نژاد، علی (۱۳۸۹) نقش مدیریت شهری در توسعه گردشگری، مطالعه موردی: شهر رامسر فصلنامه مطالعات جهانگردی، شماره ۱۲، صص ۱۰۵-۱۲۶.
- قالیباف، محمد باقر، شعبانی فرد، محمد، ارزیابی و اولویت بندی جاذبه های گردشگری برای توسعه گردشگری شهری بر اساس مدل های تصمیم گیری چند متغیره مطالعه موردی: شهر سنندج، (۱۳۹۰)، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، سال ۲۶، شماره دوم، شماره ۱۰۱.
- لی، جان (۱۳۷۸) گردشگری و توسعه در جهان سوم، ترجمه عبدالرضا رکن الدین و معصومه السادات صالحی امین، چاپ و نشر بازرگانی وابسته به موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی.
- محسنی، رضا علی (۱۳۸۸) گردشگری پایدار در ایران: کارکرد ها چالش ها راهکار ها؛ فصلنامه فضای جغرافیایی، سال نهم، شماره ۲۸، صص ۱۴۹-۱۷۱.
- Abby.L & Wall.G (2006) . Planning tourism employment : A developing country perspective . tourism management , vol. 27 , issue 1.
- Doeldner . C & brent Richie .J.R (2003) Tourism, principles , practices, philosophies . New jersey: john wiley & sons
- Davenport.j & Davenport. L (2006). The impact of tourism and personal leisure transport coastal environments: A review , Estuarine, Coastal and shelf Science. No 67
- Hamilton . M , David.j & Richards.j(2005), climate change and international tourism: Asmulation study, global Environmental change , vol.15.
- Orams .M (1999) Marin tourism (Development, impact & management). London and New York.

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

تازه ترین

بررسی مقاله ای متون (مقدماتی)

کارگاه آنلاین
بررسی مقابله ای متون (مقدماتی)

PROPOSAL
پروپوزال

تازه ترین

پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

کارگاه آنلاین
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

تازه ترین

آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو